

SILVIO FORETIĆ – PORIN ZA ŽIVOTNO DJELO

Nagrada za životno djelo skladatelju u trenucima laudi izdiže gejzire zvuka i intimne krajolike s aurom jeke. Foretićev opus otkriva se kao akord različitih ishodišta, akcija, vizija, sudbinskih riječi, gesta. Deklinacija osebnog akorda, u čijim mijenama iskre konstelacije koje je slijedio, temelji se na činjenici da je - kako govori s humorom notom i suspregnutom emocijom - rođen u operi kao dijete tenora : "prvi zvuci najranijeg djetinjstva u Splitu bile su arije i bombe, a imena Bellini i Musolini." Hirom sudbine, opera *Maršal*, kojom zaključuje niz djela poput baleta *Lysistrata* i opusa kompleksnog glazbenog teatra (*Für Klavier?*, *Semi-mono- opera*, *Osmi dan...*), a u kojoj također živi duh i temperament duhovnog zavičaja Korčule i Splita, izvedena je u Splitu u groteskno skandaloznim uvjetima. Skandal, uvijek najava revolucije i karakteristika prijelaznih epoha, prati ga od prijema na Muzičku akademiju, a obnavlja izazivan slobodom njegovih (i Jezovšekovih) skladateljskih i performerskih iskoraka s *Ansamblom za suvremenu glazbu* (1963- 1966), koji je pokrenuo da bi izvodio djela XX. st. od Caselle, Plamenca, Milhauda, Slavenskodg do Weberna. N. *Gligo* smatra AzSG "čudesnim, neobjašnjivim fenomenom, koji kao treći aspekt najpreciznije odeđuje Foretićevu glazbeno skladateljsku ličnost." Znakovito, multimedijalni oratorij *Quousque tandem abutere Foretić patientia nostra* izveden na kraju ere AzSG-a, kolaž je opisa gradova u kojima je živio (Split, Korčula, Sarajevo, Osijek i Zagreb) i kontrapunktskih radova. Time se, nakon diplome kod Milka Kelemena (s *Torzom za mezzosopran i orkestar* koji je izvela M. Radev sa ZF) i odlaska na studije u Köln, logično spušta luk perioda pokrenutog autodidaktskim elanom 12-godišnjeg dječaka, učenika glazbene škole u Osijeku. S 15. godina napisao je 6. kratkih skladbi dvanaest-tonske inspiracije po opisu metode iz Andreisove *Povijesti glazbe*, što ne ukazuje samo na stremljenje novom, nego i na čovjeka riječi i knjige. Pisat će tekstove svojih djela, pjesme (ciklus *Merde de siecle* o uništavanju svijeta) i glazbene kritike. Foretić izrasta u "strašno dijete hrvatske glazbe ili diverzanta prijelaznog razdoblja"(S.F.), u zbujujućeg avangardista /postavangardista čija je kreativnost i reaktivnost na suvremene dogme poticana širenjem znanja i intenzivnom glazbenom praksom. Bio je korepetitor, instrumentalist i dirigent u *Komediji*, *Operi* i *Baletu HNK*, izvodio je, pisao i skladao pjesme u satiričkom kabaretu *Jazavac*. Dojmljivu konstelaciju na tako zacrtanom putu čine njegovi učitelji teorije i kompozicije, skladatelji Stahuljak, Pibernik, Kelemen, Bravničar, Eimert, Zimmermann, Stockhausen, pa i Boulez čije je analize o konstrukcijskim finesama Debussyja iz perspektive serijalizma slušao 1965. u *Darmstadtu*. Sve to priprema ga za poziciju pedagoga i docenta na Folkwangschule, muzičku akademiju u Duisburgu i Essenu (gdje osniva i vodi studentski ansambl *Fin de siecle-fin de millenaire*). No dominantna figura Foretićeve profesionalne suradnje je M Kagel s čijim fantazmagoričnim svijetom korespondira i *fabularium foreticianum*. Bio je asistent, dirigirao i pjevao kao npr. u *1898 fuer Kinderstimmen und Instrumente*, *Kantrimusik*, *Gespräche mit Kammermusik*, a *Tango Aleman* izveden je 1978. u Kölnu na koncertu posvećenom plesovima s Foretićevim *Valse macabre* i *Pas de quoi L. Beria*. Glas, njegov glas s plemenitom patetikom naslijeđenog opernog tona u srži je kreativnog procesa. Discipliniran riječju koju nosi distancira se istovremeno od svog ishodišta i sa stiliziranom dramskom manirom reflektira teme muzčko scenskih monodrama. Gubitak glasa otklon je od scene i intenzivira rad na "očaravajuće čistoj glazbi koju je znao pisati" (D.Gojowi). Traži bit utopistički jednostavne muzikalnosti i referira se na beethovenianska pitanja kao npr. u *Koncertu za drugu violinu*. Potvrđuje to i klavirska skladba, koju je pijanistica S. Kessel naručila za 250 godišnjicu Beethovena. Foretićev komad, nakon što mirna situacija prerasta u disonantni i agresivni ton završava citatom iz IX. simfonije nastupom baritona: *Freunde, nicht diese Töne*. Doima se kao *susret Beethovena s Kantom u Schilleru*, rekao bi Adorno. Foretićeva humanistička orijentacija nije samo apstraktni moralni stav: naslućujući rat u Hrvatskoj osniva i predsjednik je *Coloniae*

croaticae, hrvatskog kulturnog društva u Njemačkoj(1989) i stvara ciklus pjesama *Rat i Mir* koji završava apelom "*o slušajte... i vičite glasno s nama za mir*". Povratak u Zagreb 2006. intenzivira relacije s glazbenom i kulturnom sredinom, članstvo i rad u predsjedništvu *Društva za novu glazbu* u Kölnu (od 1981.) prirodno se nastavlja vođenjem Muzičke tribine *Hrvatskog društva skladatelja*, ali i projektima u HGZ-u. Porinovoj nagradi za životno djelo prethodila je Nazorova godišnja nagrada 2003. i Odlikovanje Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića 1996., no treba naglasiti da ovo Porinovo priznanje stoji na pragu nove epohe. Na ovogodišnjem Muzičkom biennalu izvest će se *Semi-mono-opera- poluozbiljna, poluopera, u jednom činu s epilogom za jednog izvođača i vrpcu* s novim vokalnim interpretom, te tako započinje drugi život prevažnog Foretićevog opusa za glas.

Saedeta Midžić